

Kan politiet brukes som flyttebyrå?

Nærmere om politiloven § 7

En juridisk oppgave

BACHELOROPPGAVE (OPPG300)

Politihøgskolen, avdeling Bodø

2015

Kand.nr.: 179

Antall ord: 6548

Innholdsfortegnelse

1. Innledning.....	2
1.1 Hendelsen	2
1.2 Avgrensning.....	3
1.3 Rettskildebildet.....	3
2. Kort om politiets forebyggende arbeid.....	4
3. Skillet mellom ordenstjeneste og etterforskning	5
3.1 Beviskravet	6
4. Politiloven § 7	6
4.1 Forstyrrelse av offentlig ro og orden	7
4.2 Enkeltpersoners eller allmennhetens sikkerhet.....	8
4.3 Avverge eller stanse lovbrudd	9
4.4 Om annet ledd og «blant annet»	9
4.5 Kort om pålegg	12
5. Politiloven § 6	13
5.1 Opportunitetsprinsippet	14
5.2 Behovsprinsippet	15
5.3 Proporsjonalitetsprinsippet	16
5.4 Saklighetsprinsippet.....	16
6. Oppsummering	17
Litteraturliste	18

1. Innledning

I denne oppgaven skal jeg ta for meg politiloven¹ § 7 første ledd nr. 2, jf. annet ledd. Utgangspunktet for denne oppgaven vil være en hendelse jeg hadde i mitt praksisår. Hendelsen er av en noe spesiell karakter og jeg stilte meg spørsmål i etterkant om lovgrunnlaget for handlingen vi foretok. I tillegg utfordres politiet på tiltak ved politiloven hver eneste dag i sin ordenstjeneste. Jeg ønsker derfor å få en dypere forståelse for politiets inngrepshjemmel slik at jeg kan forhindre feil i tjenesten som går ut over publikums rettssikkerhet og tilliten til politiet generelt.

1.1 Hendelsen

Jeg jobbet dagvakt på et lite lensmannskontor². To kjenninger av politiet, Marte og Peder, hadde vært i et forhold tidligere, men det var blitt slutt. Politiet hadde tidligere blitt tilkalt ved flere anledninger på oppdrag med disse involvert. Oppdragene hadde nesten alltid vært utrykninger fordi Marte trodde Peder skulle bli voldelig eller var voldelig. Under oppdragene var Peder enten i huset hennes, eller hun trodde han var på vei. Oppdragene endte som regel med at Peder fikk et pålegg om å dra fra stedet og at Marte ikke ville anmelde ham.

Den aktuelle hendelsen startet med at Peder skulle bli kastet ut fra sin bopel og hadde ingen steder å flytte til. Han hadde derfor inngått en avtale med Marte om å få flytte inn hos henne i annen etasje. Marte var imidlertid redd for Peder og ønsket egentlig ikke at han skulle flytte inn. Hun turte ikke si nei da hun trodde han kom til å bli sint og voldelig mot henne. Etter at Peder hadde inngått avtalen med Marte, hadde politiet ved en anledning hindret Peder i å flytte inn da han sto på døra hennes med flyttelasset sitt. Peder hadde etterkommet pålegget om å dra fra stedet med flyttelasset og ikke komme tilbake den dagen, men ca. en uke senere fikk politiet melding om at Peder likevel hadde klart å flytte inn. Vi så på dette som et problem da vi hadde blitt tilkalt ved flere anledninger og mente utrykningene kom til å bli flere. Politiet inngikk en avtale med Peder og Marte om at politiet skulle hjelpe til med å flytte ut alle eiendelene til Peder da han ikke var ønsket i huset av Marte. Jeg og en annen politibetjent dro til Martes hus og hjalp til å bære alle Peders eiendeler fra andre etasje, ut av huset og inn i Peders bil. Eiendelene besto blant annet av tunge kasser og mange klær. Peder kjørte dette til sitt gamle hjem i påvente av å få en leilighet av NAV. Hverken Peder eller Marte fikk se hverandre mens dette pågikk og Peder fikk ikke gå inn i huset. Det var bare politiet som bar eiendelene til Peder. Oppdraget varte i to timer og det var en svært spent

¹ Lov om politiet (politiloven) av 4. august 1995 nr. 53

² Alle navn og steder er anonymisert i denne oppgaven

situasjon hvor Marte var redd, og Peder var irritert. Peder fikk et pålegg om å ikke komme tilbake den dagen og han fikk ikke komme med flyttelasset igjen. Etter dette hørte vi ikke noe mer om flyttingen.

1.2 Avgrensning

Denne oppgaven starter med at jeg sier noe om rettskildebildet. Deretter vil jeg komme til drøftingsdelen som begynner med politiets forebyggende arbeid. Jeg er klar over at en løsning på oppdraget kunne vært søkt i annen lovgivning, slik som straffeprosessloven³ § 222a. Av hensyn til oppgavens størrelse kan jeg ikke drøfte annen lovgivning. Jeg vil kort forklare skillet mellom ordenstjeneste og etterforskning for å vise forskjellen på inngrepene. Hovedvekten av oppgaven vil være drøftelse av politiloven § 7 i sin alminnelighet og jeg vil knytte bestemmelsen opp mot hendelsen med Marte og Peder. Jeg kommer til å ha et litt større fokus på begrepet «*blant annet*» for å belyse politiets handlingsmuligheter. Videre kommer jeg til å drøfte politiloven § 6 på samme måte som § 7. Til slutt vil jeg oppsummere oppgaven.

1.3 Rettskildebildet

For å forstå politilovens § 7 har jeg måttet finne og tolke forskjellige rettskilder. Disse rettskildene har vært lovteksten, lovforarbeidene, forskrifter, rettspraksis, kommentarer og juridisk litteratur. Jeg har benyttet Rettsdata⁴, Lovdata⁵ og Spesialenheten for politisaker⁶ for å finne fram til dette. Søket mitt ga få resultater på rettspraksis. Dette kan skyldes at det meste av rettspraksis knytter seg opp mot politiets håndhevelse ved bortvisninger av berusede personer på byen, og det er få andre saker som knytter seg til annen anvendelse av politiloven § 7. I en sak hvor det gjaldt en frifinnelse på grunnlag av å ikke etterkomme politiets pålegg har et mindretall i Agder lagmannsrett bemerket at «*[...] domstolene bør være tilbakeholden med å overprøve det politifaglige skjønn i saker av denne karakter*»⁷. Dette viser til at domstolene er betenkelig med å legge seg borti den politimessige vurderingen på stedet.

³ Lov om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven) av 22. mai 1981 nr. 25

⁴ www.retsdata.no

⁵ www.lovdata.no

⁶ www.spesialenheten.no

⁷ Publisert: LA-2011-60746. Saken omhandlet en person som ble bortvist fra en gate på grunn av bråk i form av knuffing med noen venner og «hopping og dansing». Tiltalte hadde først forlatt gaten, men krysset den på et senere tidspunkt da han skulle til drosjeholdeplassen for å bli plukket opp av sin mor. Politiet hadde påtruffet han der og anmeldt han for ikke å etterkomme pålegg. Han ble frifunnet av flertallet, samtlige meddommere, da de mente han hadde til hensikt å etterkomme pålegget ved å gå for å bli plukket opp av sin mor. Mindretallet, fagdommerne, mente han hadde alternative veier å gå for å komme til nevnte holdeplass og dermed utvist i det minste uaktsomhet. I den forbindelse kom fagdommerne med nevnte utsagn.

2. Kort om politiets forebyggende arbeid

Politiets ansvar for å forebygge er hjemlet i politiloven § 1⁸ annet ledd som sier at «*Politiet skal gjennom forebyggende, håndhevende og hjelpende virksomhet være et ledd i samfunnets samlede innsats for å fremme og befeste borgernes rettssikkerhet, trygghet og alminnelige velferd for øvrig*». Dette er et overordnet mål for politietaten⁹. Videre fremgår det av politiloven § 2, nr. 2 at «*Politiet skal [...] forebygge kriminalitet og andre krenkelser av den offentlige orden og sikkerhet*». Denne virksomheten er definert som en selvstendig politioppgave¹⁰.

Det som menes med å forebygge er å være i forkant og forhindre at noe negativt skjer¹¹. En kan tolke politiets forebyggende virksomhet videre og si at det er «*enhver aktivitet som kan motvirke krenkelse av de interessene politiet er satt til å verne om*¹²». Disse interessene finner vi igjen i politiloven § 1 annet ledd om å befeste borgernes rettssikkerhet, trygghet og alminnelige velferd for øvrig, og all aktivitet som strider imot dette vil kunne være gjenstand for politiets forebygging. Det er ikke et krav om at det dreier seg om noe straffbart. Det kan for eksempel dreie seg om å forebygge ulykker.

I stortingsmelding nr. 42 listes det opp ti grunnprinsipper for politiet. Nr. 9 sier at politiet skal prioritere mellom sine oppgaver og legge hovedvekten på forebyggende virksomhet¹³. Det presiseres her at det er forebyggende ordenstjeneste som skal gis prioritet. Det er fordi den alminnelige fred, orden og sikkerhet er en oppgave kun politiet kan påta seg.

Sammenholdt så gir dette politiet en *plikt* til å forebygge, jamfør ordlyden «skal» i politiloven §§ 1 og 2. Plikten kommer også gjennom politiske føringer ved at det er gjort uttrykkelig i en stortingsmelding at det skal være høyt prioritert, og at det også skal legges vekt på etterfølgende tiltak for å forhindre nye lovbrudd¹⁴.

⁸ Lov om politiet (politiloven) av 4. august 1995 nr. 53

⁹ Ot.prp.nr.22 (1994-1995), punkt V, s. 59

¹⁰ Ibid.

¹¹ Lie, Elisabeth Myhre *I Forkant. Kriminalitetsforebyggende politiarbeid*, (Oslo 2014), s. 21

¹² Auglend, Ragnar L., Henry John Mæland, Knut Røsandhaug, *Politirett*, 2. utgave (Oslo 2012), s. 225

¹³ St.meld. nr. 42 (2004-2005). *Politiets rolle og oppgaver*, s. 10

¹⁴ St.meld. nr. 42 (2004-2005). *Politiets rolle og oppgaver*, s. 58

3. Skillet mellom ordenstjeneste og etterforskning

Jeg skal se nærmere på tiltak etter politiloven og ikke straffeprosessloven av hensyn til oppgavens størrelse. Derfor vil jeg kort gjøre rede for skillet mellom ordenstjeneste og etterforskning for å gjøre avgrensningen på oppgaven tydeligere.

Politiets oppgaver blir ofte delt inn i det som kalles «*det tosporede system*». Det er et skille mellom politiets oppgave med å avdekke og etterforske lovbrudd på den ene siden, og ordenstjeneste, forebygging og politiets forvaltningsoppgaver på den andre¹⁵. Oppgavene kan synes like, men er regulert i forskjellige lovverk og beslutningskompetansen er ulik. Ordenstjenesten er regulert i politiloven og i instruks og rundskriv fra Politidirektoratet og Justis- og beredskapsdepartementet. Etterforskningen er regulert av straffeprosessloven, påtaleinstruksen og instruks og rundskriv fra høyere påtalemyndighet, slik som riksadvokaten.

Beslutningskompetansen i ordenstjenesten reguleres i politiloven § 4, jf. § 20 som gir myndighet til å utøve politimyndighet i hele Kongeriket Norge i kraft av sin stilling som politi. I straffeprosessloven er det som oftest retten som har primærkompetansen til å beslutte tvangsmidler, for eksempel ved ransakelse¹⁶. Det er bare unntaksvis og i hastebeslutninger at politiet kan beslutte tvangsmidler selv¹⁷. En slik beslutning må imidlertid alltid opprettholdes av retten/påtalemyndigheten. I ordensmessige inngrep trengs det som regel ingen opprettholdelse av beslutningen som er gjort¹⁸.

Skillet mellom disse kan ofte være uklare, men forskjellen er politiets formål i utøvelsen. Fredriksen sier at «*Hvis siktemålet er å avklare om et straffbart forhold er begått, og i tilfelle hvor, når og av hvem, er virksomheten å regne som etterforskning*»¹⁹. Edvinsen definerer ordenstjeneste som: «*Den målrettede forebyggende og hendelsesstyrte patruljetjenesten som politiet utfører for å hindre eller gripe inn overfor forstyrrelse av den offentlige ro og orden eller trusler mot enkeltpersoners eller allmennheten sikkerhet, samt for å avverge eller stanse lovbrudd.*»²⁰. Dersom politiet kommer over en slåsskamp på byen har denne hendelsen en ordensmessig karakter. Hvis patruljen velger å visitere den ene slåsskjempen for å finne legitimasjon er dette et ordensmessig inngrep som er regulert i politiloven § 10. Dersom

¹⁵ Fredriksen, Steinar, *Innføring i straffeprosess*, 2. utgave (Oslo 2011), s. 105

¹⁶ Jf. straffeprosessloven § 192, jf. § 197

¹⁷ Jf. straffeprosessloven § 192, jf. § 198

¹⁸ Ved innbringelse skal den innbragte framstilles for vaktchef til vurdering, jf. politiinstruksen § 9-2.

¹⁹ Fredriksen, *Innføring i straffeprosess*, s. 105

²⁰ Edvinsen, *Ordenstjeneste*, s. 14

patruljen har fått opplysninger om at vedkommende har en kniv i lommen og patruljen ransaker han, er dette et straffeprosessuelt inngrep, jf. strpl. § 195, jf. § 198. Her ser man at *formålet* går fra et ordensmessig inngrep til et etterforskningsmessig inngrep.

3.1 Beviskravet

Et stort skille i det tosporede systemet er beviskravet som legges til grunn for å gripe inn. Det straffeprosessuelle opererer ofte med kravet om «*skjellig grunn*» som betyr at det er mer sannsynlig at en person har gjort en lovovertrедelse, enn at han ikke har gjort det. Det må altså foreligge en sannsynlighetsovervekt²¹. Ved tiltak av ordensmessig karakter kan man si at inngrepene må være basert på konkrete opplysninger som gir rimelig grunn til å anta at inngrep er nødvendig. En må også ta en vurdering på hvor etterrettelige opplysningene er. Det ordensmessige beviskravet er ikke statisk, slik at politiet kan gripe inn selv om informasjonen er lite etterrettelig dersom det er et stort fare- eller skadepotensial²². En anonym bombetrussel mot en flyplass kan utløse en større politiaksjon selv om opplysningene ikke kan verifiseres. Dette er fordi skadepotensialet er så stort at det er uforsvarlig av politiet å ikke handle. Politiloven § 7 første ledd nr. 1 har ordlyden «*grunn til frykt*». Beviskravet til ordlyden er en konkret og nærliggende risiko som ikke ligger for langt fram i tid²³. En ser at beviskravet i politiloven ligger fram i tid uten at det er en hendelse som har utløst et inngrep. Straffeprosessen opererer oftest med inngrep i etterkant av en hendelse, med noen unntak slik som straffeprosessloven § 171, første ledd nr. 3.

4. Politiloven § 7

Politoloven § 7 er politiets viktigste rettslige verktøy i den daglige tjenesten²⁴ og er en selvstendig og frittstående kompetanseregulering²⁵. Denne paragrafen har erstattet det som før var kalt «*politiets generalfullmakt*», som har basert seg på den alminnelige rettslige oppfatningen av at politiet har en sedvanebestemt myndighet til å treffe de tiltak som synes nødvendige²⁶. Regelenes første ledd beskriver hvilke situasjoner politiet kan gripe inn. I annet ledd står det de viktigste tiltakene som kan iverksettes for at formålet med håndhevelsen skal nås. Dersom politiet benytter seg av politiloven § 7 utøver de politiaer myndighet.

²¹ Fredriksen, *Innføring i straffeprosess*, s. 161

²² Edvinsen, Kjetil, *Ordenstjeneste*, 2. utgave (Høvik 2012) s. 49

²³ Ot.prp.nr.22 (1994-1995), punkt V, s. 61

²⁴ Auglend, Mæland & Røsandhaug, *Politirett*, s. 469

²⁵ Edvinsen, *Ordenstjeneste* s. 60

²⁶ Ot.prp.nr.22 (1994-1995), punkt I, s. 1

Politiloven § 7 første og annet ledd har følgende ordlyd:

§ 7. Håndhevelse av den offentlige ro og orden m.v.

Politiet kan gripe inn

- 1 for å stanse forstyrrelser av den offentlige ro og orden eller når omstendighetene gir grunn til frykt for slike forstyrrelser*
- 2 for å ivareta enkeltpersoners eller allmennhetens sikkerhet*
- 3 for å avverge eller stanse lovbrudd*

Politiet kan i slike tilfeller blant annet regulere ferdselen, forby opphold i bestemte områder, visitere person eller kjøretøy, uskadeliggjøre eller ta farlige gjenstander i forvaring, avvise, bortvise, fjerne eller anholde personer, påby virksomhet stanset eller endret, ta seg inn på privat eiendom eller område eller påby områder evakuert.

Det er bare første og annet ledd som vil bli drøftet i denne oppgaven.

4.1 Forstyrrelse av offentlig ro og orden

Første ledd nr. 1 regulerer politiets inngrep mot ordensforstyrrelser. Disse inngrepene kan både være repressiv for å stanse pågående ordensforstyrrelse, eller preventiv for å hindre eller avverge en slik forstyrrelse²⁷. Det er ikke et krav at forstyrrelsen er straffbar, men de vil som oftest være det^{28 29}. Et krav er at forstyrrelsen har direkte innvirkning på allmennheten eller allmenne hensyn generelt tilsier inngrep³⁰. I praksis vil det si at loven hjemler inngrep på offentlig sted. Straffeloven § 7 sier at «*Med offentlig sted menes et sted bestemt for alminnelig ferdsel eller et sted der allmennheten ferdes. En handling er offentlig når den er foretatt i nærvær av et større antall personer, eller når den lett kunne iakttas og er iakttatt fra et offentlig sted*». Politiet skal legge en objektiv grunn til hva som tolkes som forstyrrelse av offentlig ro og orden. Det er ikke polititjenestepersonens egen subjektive oppfatning av hva som er krenkende, forstyrrende eller ubekvent som skal legges til grunn³¹. Det skal imidlertid presisere at polititjenestepersonen er en samfunnsborger som har en legitimert grunn til å ha en oppfatning av hva grensen for en ordensforstyrrelse er³².

²⁷ Auglend, Mæland & Røsandhaug, *Politirett*, s. 475

²⁸ Ot.prp.nr.22 (1994-1995), punkt V, s. 60

²⁹ For eksempel straffeloven § 350

³⁰ Auglend, Mæland & Røsandhaug, *Politirett*, s. 475

³¹ Ot.prp.nr.22 (1994-1995), punkt V, s. 60

³² Edvinsen, *Ordenstjeneste*, s. 66-67

I hendelsen så har bestemmelsen ingen direkte innvirkning på forstyrrelsen av den offentlige ro og orden da den foregår innenfor «*husets fire vegger*». Situasjonen kunne eskalert slik at forstyrrelsen innenfor huset kunne ha blitt hørt på offentlig sted. Det er imidlertid ingen nærliggende eller konkrete holdepunkter på at dette skulle skje slik at politiet ikke kunne ha grepet inn preventivt for å hindre en slik situasjon. Inngrep kan ikke hjemles etter denne bestemmelsen.

4.2 Enkelpersoners eller allmennhetens sikkerhet

Første ledd nr. 2 hjemler inngripen hvor det foreligger en fare eller trussel mot enkeltpersoner eller allmennheten. Det må foreligge en kvalifisert risiko for at denne faren eller trusselen skal kunne komme til å skade noen³³. Det er ikke et krav at faren skal være skapt av mennesker, men kan bero seg på situasjoner eller tilstander som utgjør et faremoment. I tillegg må skadepotensialet være av et visst omfang. Et eksempel på dette kan være naturkatastrofer slik som ras. Videre så kan politiet også gripe inn mot de som utgjør en fare for seg selv, for eksempel en person som ønsker å ta sitt eget liv. Det er ikke noe krav om at faresituasjonen skjer på offentlig sted for at det skal kunne hjemle inngrep for å ivareta allmennhetens sikkerhet. Det er nok at faren gjelder for en ubestemt krets av personer. Likestilt er også farer som truer allmennheten som sådan. Dette kan være situasjoner som totalt lammer kommunikasjon, offentlig virksomhet eller andre installasjoner av sentral og samfunnsviktig karakter³⁴. Vilåret må ses i sammenheng med politiloven § 27 som gir politiet en plikt til å iverksette og organisere redningsaksjoner der menneskers liv og helse blir truet. Politiet skal iverksette tiltak for å avverge fare og begrense skade ved katastrofesituasjoner som ikke nødvendigvis er redningsaksjoner. Politiloven § 27 er et enkeltutslag av den myndighet som er hjemlet i politiloven § 7 første ledd nr. 2³⁵.

Hendelsen med Marte og Peder var av en slik karakter at det er grunn til å tro at noen skulle komme til skade. Marte hadde uttrykt overfor politiet at Peder kan bli sint og voldelig. I tillegg hadde det vært flere utrykninger til stedet tidligere fordi Marte var redd Peder, noe som underbygger at det kunne være fare for at noen ble skadet. Det er derfor en kvalifisert risiko for at en enkeltperson skal kunne skades, og inngrep kan hjemles.

³³ Ot.prp.nr.22 (1994-1995), punkt V, s. 60

³⁴ Edvinsen, *Ordenstjeneste*, s. 70

³⁵ Auglend, Mæland & Røsandhaug, *Politirett*, s. 479

4.3 Avverge eller stanse lovbrudd

Formålet med politiloven § 7 første ledd nr. 3 er både å hindre at straffbare forhold skjer, og å stanse pågående straffbare handlinger. Ved å hindre lovbrudd menes at lovbruddet må være konkret og nærliggende, mens stansing er et inngrep overfor en allerede påbegynt overtredelse³⁶. Skillet mellom å avverge og å stanse kan være noe flytende, da enkelte overtredelser ses på som fullbyrdede allerede på forberedelsesstadiet³⁷ eller at handlingen ses på som et straffbart forsøk^{38 39}. Det er ingen stedlige begrensninger for regelen, slik at det er ikke nødvendig at lovbruddet skjer på offentlig sted. Dette betyr at lovbruddet kan skje på privat sted og at politiet har hjemmel til å gå inn på privat grunn, jf. politiloven § 7 annet ledd og politiinstruksen § 8-7⁴⁰. Det settes ingen krav til at lovovertrederen har utvist tilstrekkelig grad av skyld, enten handlingen er foretatt forsettlig, uaktsom eller unnskyldelig⁴¹. I tillegg hjemler den inngrep mot barn under den kriminelle lavalder og psykotiske personer⁴². Det er den rene objektive vurderingen av lovbruddet som legges til grunn. Denne bestemmelsen grenser opp mot straffeprosesslovens fjerde del, men dette vil ikke bli drøftet videre av hensyn til oppgavens størrelse.

Et viktig moment i regelen er at lovbruddets grovhet vil være av betydning om politiet skal gripe inn. Dette momentet kommer igjen i politiloven § 6 sitt opportunitetsprinsipp. Denne paragrafen, samt hvilke lovovertridelser det kan være snakk om, vil bli drøftet i punkt 5.1.

Det var helt klart en pågående lovovertrivelse mot Marte, da det var en forsettshandling av Peder å flytte inn hos henne. Selv om lovovertrivelsen kanskje var av en mindre art, er det uansett ønsket av Marte at politiet kommer for å hjelpe henne. Politiet hadde hjemmel til å gripe inn etter bestemmelsen.

4.4 Om annet ledd og «blant annet»

Politiloven § 7 annet ledd lister opp femten forskjellige tiltak som politiet kan pålegge for å nå målet i første ledd. Listen over politiloven § 7 annet ledds tiltak er av de mest brukte politiaere tiltakene, men listen er ikke uttømmende, jf. ordlyden «blant annet». Auglend sier at ordlyden

³⁶ Ot.prp.nr.22 (1994-1995), punkt V, s. 61

³⁷ For eksempel straffeloven § 233a og § 269

³⁸ Se straffeloven § 49

³⁹ Auglend, Mæland & Røsandhaug, *Politirett*, s. 479

⁴⁰ Forskrift 22. juni 1990 nr. 3963 om alminnelig tjenesteinstruks for politiet (politiinstruksen)

⁴¹ Auglend, Mæland & Røsandhaug, *Politirett*, s. 479

⁴² Edvinsen, *Ordenstjeneste*, s. 72

til annet ledd er dekkende for dagens politiare behov og mener uttrykket «*blant annet*» må sløyfes⁴³. Det samme mener Hovland og Jansen som sier at annet ledd er for vidt formulert⁴⁴.

Lovforarbeidene sier at annet ledd ikke skal tolkes antitetisk⁴⁵. Det vil si at det kan tas med tiltak som ikke er uttrykkelig oppregnet ved en slik fortolkning. De uttaler at «*Det er i praksis umulig å overskue alle situasjoner som kan oppstå i fremtiden. Et resultat av en detaljert opplisting kan være at det som ikke er positivt nevnt, anses for ikke å være lovlig*»⁴⁶. Det kan sis at «*blant annet*»-begrepet er en videreføring av politiets generalfullmakt. Det er viktig at politiet fremdeles holder seg innenfor de rammene som er gitt i politiloven § 6, som jeg vil komme til senere i oppgaven.

For å forstå «*blant annet*»-begrepet bedre, vil jeg ha en kasuistisk fremgang. Jeg vil trekke fram flere tenkte situasjoner hvor politiet må benytte politiloven § 7 første ledd, jf. annet ledd. Jeg vil ta utgangspunkt i ordlyden til noen av tiltakene og drøfte dem.

Ordlyden «*uskadeliggjøre eller ta farlige gjenstander i forvaring*» tilkjennegir at det er bare «*farlige*» gjenstander som kan bli uskadeliggjort eller tatt i forvaring. Å ta andre gjenstander, som for eksempel forstyrrer den offentlige ro og orden, synes ikke som et alternativ. Et eksempel er festbråk hvor musikken er særdeles støyende. For å få stanset den pågående ordensforstyrrelsen, kan politiet ta strømkabelen til musikkkanlegget for å stanse musikken og gjenopprette roen. En strømkabel er en ufarlig gjenstand. Den blir like fullt tatt i forvaring, noe som strider imot ordlyden. Her ser man en anvendelse av «*blant annet*» for å fremme formålet med første ledd⁴⁷.

Et annet eksempel er dersom det foreligger en bombetrussel mot et tog og politiet må iverksette søk etter bomben jf. politiloven § 7, første ledd nr. 2 og 3. Ordlyden i annet ledd er «*visitere person eller kjøretøy*». I henhold til vegtrafikkloven⁴⁸ § 2, annet ledd er et kjøretøy en «*[...] innretning som er bestemt til å kjøre på bakken uten skinner*». Tog faller utenfor denne definisjonen på grunn av at det går på skinner. Det er imidlertid helt klart at politiet ikke kan være handlingslammet i en slik situasjon på grunn av en ordlyd. «*Blant annet*» må dermed anvendes av politiet for å iverksette tiltak. Det samme gjelder dersom situasjonen hadde skjedd på en båt eller et fly. En mer presis og dekkende ordlyd kunne ha vært

⁴³ Auglend, Mæland & Røsandhaug, *Politirett*, s. 474

⁴⁴ Hovland, Kjersti og Kirsten Victoria Jansen, *Politoloven § 7 og dens vide ordlyd* (Politihøgskolen 2014), s. 25

⁴⁵ Ot.prp.nr.22 (1994-1995), punkt III, s. 19

⁴⁶ Ot.prp.nr.22 (1994-1995), punkt III, s. 20

⁴⁷ Auglend, Mæland & Røsandhaug, *Politirett*, s. 489

⁴⁸ Lov om vegtrafikk (vegtrafikkloven) av 18. juni 1965 nr. 4

«fremkomstmiddel med eller uten motor» som hadde omfattet bil, båt, tog, amfibiebiler, leketøy⁴⁹, sykkel, og andre umotoriserte fremkomstmidler.

Det er ingen klar hjemmel i politiloven § 7, annet ledd som gir politiet muligheten til å iverksette tiltak som innebærer å flytte noe ut av et hus. I sak nr. 541/13-123 hos Spesialenheten for politisaker⁵⁰, ble polititjenesteperson B anmeldt for ulovlig inntrengning i As bolig, da B skulle hente ut As kones eiendeler etter et samlivsbrudd. Samlivsbruddet skjedde fordi A hadde vært voldelig mot sin kone. B hadde gått inn i leiligheten og båret ut en seng for å unngå at As kone til stadighet måtte oppsøke sin mann for å hente eiendeler. B hadde handlet på konens vegne og hentingene var avtalt. Spesialenheten kom fram til at politiet hadde lov til å gå inn i leiligheten, fordi han fikk lov av konen. Spesialenheten refererte til politiloven § 2, nr. 4 som sier at politiet skal yte borgere hjelp og tjeneste «*når forholdene tilsier at bistand er påkrevet og naturlig*⁵¹». De henla saken som intet straffbart forhold. Spesialenhetens avgjørelse sier at politiet har anledning til å gå inn og yte bistand med slike gjøremål, men det ble ikke drøftet om tiltaket var hjemlet i politiloven § 7.

I en avgjørelse fra Frostating lagmannsrett⁵² har retten lagt til grunn et hendelsesforløp hvor politiet ble bedt om å være tilstede under en fordeling etter en skilsmisse. Lagmannsretten satte ikke spørsmål ved lovligheten av politiets bistand. Jeg legger til grunn at de anså inngrepet som lovlig, og kan sies å havne under politiloven § 2, nr. 2. Det tyder også på at slike saker kan forekomme hos politiet i større eller mindre grad.

Sakene har likhetstrekk med hendelsen i denne oppgaven. Marte hadde bedt om bistand til å få ut Peder, da han ikke var ønsket. Det ble inngått en avtale med begge parter om at tingene skulle flyttes ut. Hovedforskjellen er at konen i Spesialenhetens sak skulle ha ut sine egne ting. I min hendelse måtte politiet «*tvangsflytte*» ut Peders eiendeler, og således utøve myndighet over tingene. Det var ønskelig for politiet å få ut Peder fra Martes bolig med bakgrunn i politiloven § 7, første ledd nr. 2 og 3. Det fins ingen ordlyd i annet ledd som beskriver et slikt inngrep. Likevel ble det iverksatt og hjemlet under «*blant annet*». Ut i fra

⁴⁹ Se forskrift om kjørende og gående trafikk (trafikkreglene) av 27. mars 1986 nr. 747 § 1, første ledd nr. 1 bokstav m).

⁵⁰ Spesialenheten for politisaker. Sak 541/13-123 – 22.01.2014

⁵¹ Jf. politiloven § 2, nr. 4

⁵² Publisert: LF-2011-127796 - RG-2012-129. Saken gjaldt en person som var tiltalt for ikke etterkomme politiets pålegg om å forlate et hus, vold og forulemping av polititjenestemann. Han hadde blitt hissig under fordelingen etter en skilsmisse og hadde nektet å etterkomme politiets pålegg om å forlate huset. Han hadde blitt pågrepet av politiet, men gjort motstand og det hadde blitt et basketak. Han ble bare dømt for vold mot politiet, da lagmannsretten ikke hadde nok faktum til å drøfte politiets pålegg og forulemping av politiet. Han ble frikjent for disse tiltalene å nekte å etterkomme pålegg og forulemping av politiet.

Spesialenhetens tolkning kan flyttingen være hjemlet som å yte hjelp og tjeneste overfor borgerne, jf. politiloven § 2 nr. 2. At retten ikke drøftet politiets lovlighet ved å være med på skillsmissefordelingen tolker jeg dithen at de så på bistanden som «*påkrevet og naturlig*». Politiet hadde dermed anledning til å iverksette flyttingen.

Auglend og Hovlands argumenter mot «*blant annet*» holder ikke. Politiet kan raskt havne i situasjoner lovgiver ikke har tenkt over, men som likevel setter politiet i en situasjon som tilsier at de må handle. En vid ordlyd er nødvendig. Å fjerne begrepet innskrenker politiets mulighet til å utvise skjønn i enkeltsaker ved at de får begrensninger i kreativiteten, handlingsalternativene, og problemløsingen. Dette var nok også lovgivers tanker under lovutformingen⁵³. Jeg er imidlertid enig i at listen i annet ledd kan endres og/eller tilføyes nye alternativer.

4.5 Kort om pålegg

Et sentralt spørsmål er om hvor lenge et pålegget varer. Det står i politiloven § 7, annet ledd at politiet kan bortvise personer. En bortvisning vil si at politiet pålegger en person å fjerne seg fra stedet og vises bort⁵⁴. Pålegget må være hjemlet i lov, inneholde en geografisk begrensning og tidsbegrensning for å være gyldig. I to dommer fra Oslo tingrett har det blitt nevnt bortvisninger på henholdsvis 48⁵⁵ og 72 timer⁵⁶. Det synes uproblematisk for dommerne at bortvisningene varte så lenge, da påleggets lengde ikke ble drøftet. Tor-Geir Myhrer har imidlertid uttalt at et pålegg ikke skal strekke seg ut over 24 timer⁵⁷. Også Hålogaland lagmannsrett⁵⁸ har uttalt at det er problematisk for rettssikkerheten å gi langvarige pålegg, da pålegg ikke kan klages eller begrunnes etter forskrift for forvaltningen⁵⁹. Slike pålegg kan dermed ikke være gyldige, og må bli en nullitet. Det er tydelig at det er forskjellige meninger angående dette temaet, men det som er sikkert at et pålegg ikke kan strekke seg til en uke.

I utgangspunktet skal personer følge pålegg selv om det hviler på uriktige vurderinger av en situasjon. Imidlertid har Høyesterett uttalt at «*Blir det først bragt på det rene at pålegget*

⁵³ Ot.prp.nr.22 (1994-1995), punkt III, s. 20

⁵⁴ Edvinsen, *Ordenstjeneste*, s. 79

⁵⁵ Publisert: TOSLO-2013-52356

⁵⁶ Publisert: TOSLO-2012-175717

⁵⁷ Tor-Geir Myhrer «...men ellers er det håpløst!», s. 426 i Hojem, Andreas, *Politiets forebyggende ordenstjeneste. Særlig om bortvisning etter politiloven § 7 første ledd nr. 1 andre alternativ* (Politihøgskolen 2013), s. 19

⁵⁸ Publisert: 13-100881AST-HALO. Saken gjaldt et pålegg politiet ga i medhold av politiloven § 7, 1. ledd nr. 3 om å stanse og drive tilbake rein fra et område. Lagmannsretten kom til at det ikke var ulovlig beiting av rein. Pålegget hadde heller ingen begrensninger i tid. Pålegget var dermed ugyldig. Vedkommende som ble gitt pålegget ble frikjent for overtredelse av å nekte å etterkomme pålegg, jf. politiloven § 30 nr.1, jf. § 5.

⁵⁹ Forskrift til forvaltningen § 21 bokstav b) og § 30 bokstav a).

ingen hjemmel hadde i rettsordenen, er det dermed gitt at det ikke er rettsstridig å unnlate å etterkomme pålegget»⁶⁰. I dommen fra Hålogaland lagmannsrett⁶¹ mente lagmannsretten at politiet heller ikke hadde hjemmel i politiloven § 7 til å gi pålegget. De henviste til at lydighetsplikten som oppstår har sine begrensninger ved slike situasjoner.

Peder ble gitt et pålegg om å dra fra Martes hus og ikke komme tilbake den dagen. Han kom tilbake etter en uke og har således ikke brutt noe pålegg. Når det gjelder pålegget Peder fikk om å ikke komme tilbake etter utflyttingen, ble han gitt en tidsbegrensning på seg selv som person, jf. politiloven § 7, første ledd nr. 2 og 3, jf. annet ledd. Når det gjelder flyttelasset fikk han ingen tidsbegrensning på dette, og pålegget må følgelig regnes som ugyldig. Peder kunne ha kommet tilbake dagen etter med flyttelasset og politiet måtte nok en gang ha bortvist han. En mer permanent løsning ville ha vært besøksforbud, jf. straffeprosessloven § 222a.

Inngrepet var hjemlet i politiloven § 7, første ledd nr. 2 og 3, jf. annet ledd. Det skal bemerkes at politiet også kan bortvise personer fra privat grunn, dersom eier begjærer det⁶². Neste spørsmål vil være om dette var i tråd med politiloven § 6.

5. Politiloven § 6

Politoloven § 6 kalles politiets grunnregel og er ingen selvstendig inngrephjemmel. Den angir prinsipper for valg og bruk av virkemidler⁶³. Bestemmelsen gir føringer for hvordan en polititjenesteperson skal opptre og vurdere bruken av virkemidler han har tilgjengelig. Det er en regel som setter grenser for all myndighetsutøvelse i politiet⁶⁴. Den gir også politiet adgang til å benytte fysisk makt i sin tjenesteutførelse. Bestemmelsen trekker opp rammer for om og eventuelt hvilken måte myndighetsutøvelsen skal finne sted⁶⁵, og den kommer til anvendelse uansett hjemmelsgrunnlag og sakstype⁶⁶. Siden politiloven sjeldent sier noe om effektueringen av politiets inngrep, fyller § 6 et rettslig behov med grensesetting.

⁶⁰ Publisert: Rt. 1949, s. 797. Saken omhandlet en person som nektet å forlate en trikkeholdeplass etter at det var oppstått et slagsmål. De andre partene i saken hadde forlatt stedet, og ro og orden var gjenopprettet. Politiet ga personen likevel et pålegg om å forlate stedet. Personen nektet å etterkomme pålegget. Anken ble forkastet da pålegget ikke hadde hjemmel i lov, og vedkommende ble frikjent for overtredelse av politivedtekt for Oslo § 1 første ledd, jf. straffelovens § 339, nr. 2.

⁶¹ Publisert: 13-100881AST-HALO

⁶² Se politiinstruksen § 8-8, 3. ledd, jf. 2. ledd.

⁶³ Ot.prp.nr.22 (1994-1995), punkt V, s. 61

⁶⁴ Edvinsen, *Ordenstjeneste*, s. 44

⁶⁵ Nilstad & Nilsen, *Publikumsrettet politiarbeid: Generell del*, s. 88 i Hojem, *Politiets forebyggende ordenstjeneste. Særlig om bortvisning etter politiloven § 7 første ledd nr. 1 andre alternativ*, s. 10

⁶⁶ Ot.prp.nr.22 (1994-1995), punkt V, s. 61

I bestemmelsen er det flere prinsipper som tas vare på. Jeg vil ta for meg opportunitetsprinsippet, behovsprinsippet, proporsjonalitetsprinsippet og saklighetsprinsippet.

5.1 Opportunitetsprinsippet

Opportunitetsprinsippet gir politiet en adgang til å vurdere selv om de skal gripe inn, på hvilken måte og om de rettslige forutsetningene for utøvelsen er oppfylt⁶⁷. Denne adgangen til å utvise et såkalt skjønn kommer godt til uttrykk i politiloven gjennom uttrykket «*kan*». Dette uttrykket går igjen og er spesielt brukt i forhold til politiloven § 7. Dette kommer jeg til i punkt 5.3.

Uttrykket betyr i praksis at politiet ikke har en ubetinget plikt til å gripe inn overfor ethvert lovbrudd de kommer over⁶⁸. Vurderingen for om politiet skal gripe inn må baseres på lovbruddets grovhet, partenens interesser og påtalereglene. Dersom politiet griper inn i en situasjon som ikke er underlagt offentlig påtale, eller er av bagatellmessig karakter, bør det være et ønsket inngripen fra fornærmede. Dette er imidlertid ikke et krav, men en hovedregel for utøvelsen. Den som utviser skjønn baserer beslutningene sine på egne vurderinger⁶⁹. Vurderingene etter politiloven vil ofte være om det er hensiktsmessig å gripe inn, eller om det kan være hensiktsmessig å la være⁷⁰. Dette betyr at beslutningstakeren kan bestemme seg om han skal benytte seg av myndigheten sin. I det straffeprosessuelle sporet kommer dette til uttrykk gjennom påtaleunntatelser i straffeprosessloven §§ 69 og 70.

Vi så det som hensiktsmessig å gripe inn overfor Marte og Peder. Spennvidden mellom det som kunne skjedd med Marte var stor. Lovbruddet kunne ha vært av en plagsom og hensynsløs karakter⁷¹, til en alvorlig legemsbeskadigelse⁷². Dersom det straffbare forholdet skulle vise seg å gå under straffeloven §390a, ville politiet fremdeles hatt mulighet til å gripe inn i situasjonen. Dette selv om bestemmelsen er betinget av en privat påtale, jf. annet ledd. Som tidligere drøftet kan politiet gripe inn dersom det er ønskelig fra fornærmedes side. Marte har uttrykkelig sagt til politiet at hun vil ha hjelp med Peder. Hun ønsket ikke at Peder skulle bo i huset og Peder krenket dermed hennes fred ved å utvise hensynsløs atferd. Det er dermed et pågående lovbrudd mot Marte, som ikke er hindret av påtalereglene. Vi ser at dette også hjemler inngrep etter politiloven § 7, første ledd nr. 3.

⁶⁷ Auglend, Mæland & Røsandhaug, *Politirett*, s. 422

⁶⁸ Edvinsen, *Ordenstjeneste* s. 63

⁶⁹ Auglend, Mæland & Røsandhaug, *Politirett*, s. 104

⁷⁰ Edvinsen, *Ordenstjeneste* s. 47

⁷¹ Se straffeloven § 390a

⁷² Se straffeloven § 229

5.2 Behovsprinsippet

Politiloven § 6 sier at de midlene som anvendes må være nødvendige og stå i forhold til situasjonens alvor. Den gir også et krav om at andre midler må enten være forgjeves forsøkt, eller fremstå som åpenbart nytteløse. Et av formålene med behovsprinsippet er å unngå at polititjenestepersoner velger det mest bekvemme alternativet i sin tjenesteutførelse⁷³. Når det gjelder nødvendighetskravet, så er det avhengig av krenkelsens art, retning og omfang. Med dette menes også risiko og skadegrad⁷⁴. Valget av midler skal bero seg på «*minste inngripende*»-regelen i bestemmelsen. Her må polititjenestepersonen vurdere hva som er minst skadende eller krenkende. Vurderingen må tas på grunnlag av midlets nødvendighet i forhold til oppdraget, og i tillegg en vurdering mellom de forskjellige virkemidlene som kan benyttes⁷⁵. Midlet kan derfor ikke være sterkere enn det som er påkrevet. Dersom midlet skulle vise seg å være for kraftig må politiet vurdere å opphøre midlet, og eventuelt sette inn et mildere tiltak. Tiltaket må selvsagt opphøre så snart målet er nådd. Politiet kan også umiddelbart benytte sterkere midler før svakere er forsøkt, men bare hvis svakere midler åpenbart ikke fører fram.

At tingene til Peder blir fysisk flyttet av politiet er et myndighetsinngrep rettet mot hans rett til privatlivets fred. Det hadde vært betenkelig om det var noen andre enn det sivile maktapparatet som hadde gått inn slik. Vi hadde mulighet til å bestille et flyttebyrå. Dersom et flyttebyrå hadde tatt seg av oppgaven uten politiet til stede kunne det oppstått situasjoner mellom Marte og Peder som likevel hadde krevd politiets utrykning. Flyttebyrå har heller ikke den fullmakten til å gripe inn i personers privatliv slik som politiet har. Peder og Marte var også to ressursvake personer som raskt kunne fått problemer med å betale for flyttebyrå. At Peder skulle ha flyttet ut alt selv mens politiet hadde sett på er helt klart nedverdiggende for han. Det var uansett ikke ønskelig at Peder skulle være inne i huset på noe som helst tidspunkt, slik at politiet var nødt til å hjelpe. Det var derfor et behov for midlene som ble benyttet.

⁷³ Edvinsen, *Ordenstjeneste*, s. 48

⁷⁴ Auglend, Mæland & Røsandhaug, *Politirett*, s. 414

⁷⁵ Ibid

5.3 Proporsjonalitetsprinsippet

Prinsippet gir til kjenne at det må være forholdsmessighet mellom målet og midlene⁷⁶. Det vil si at politiet ikke kan iverksette tiltak dersom de fremstår for skadende eller belastende for de impliserte parter. Dersom politiet vurderer tiltakene som for belastende, må de revurdere valg av virkemidler.

Målet var helt klart å få Peder ut av Martes hus uten at det ble bråk av det. Politiet kunne derimot ikke fylle opp sin egen bil med flyttelass. At politiet skal sette til side beredskapen til fordel for flyttelass er ikke tålelig. At politiet plutselig måtte rykket ut på et mer kritisk oppdrag er en realitet og de kan dermed ikke være bundet opp i utflytting av et hus. I tillegg var nærmeste politipatrulje tidsmessig veldig langt unna, slik at vi måtte ha respondert på andre oppdrag i vårt lensmannsdistrikt. Det er derimot ikke noe problem for politiet å bære ut eiendeler i en ventende bil. Politibilen var i tillegg parkert rett ved siden av og beredskapen var dermed ivarettatt.

5.4 Saklighetsprinsippet

Lovforarbeidene til politiloven sier at politiet skal være saklig og upartisk⁷⁷. Det ligger med andre ord en objektivitetsnorm i § 6. Det skal ikke legges vekt på usaklige eller utenforliggende hensyn⁷⁸. Tjenestepersonene skal ikke ta hensyn til egen komfort i forhold til tjenesteutførelsen og heller ikke opptre på en slik måte at de får en egen fordel av handlingen. Det er naturlig at saklighetsprinsippet sammenlignes med forvaltningslovens⁷⁹ kapittel II om ugildhet. Den lister opp flere forskjellige situasjoner som gjør noen inhabil i forvaltningssaker. Det er også noe politiet er lovpålagt å ta høyde for i sin avgjørelse i saker, jf. forvaltningsloven §§ 1 og 6, for å unngå urettferdig eller urimelig behandling.

Det var ingen av oss som var å regne som inhabile i saken etter forvaltningslovens krav. Vi valgte ikke noen bekvemmelighetshensyn under oppdragsløsningen da vi bar eskene. De var tunge og det var et fysisk slitsomt oppdrag. Å holde et helt og holdent objektivt syn i en sak er vanskelig. Det var imidlertid uttrykt et hjelp fra Martes side. På bakgrunn av tidligere hendelser så var det mer naturlig for politiet å holde med Martes side i saken, da det var Peder innflyttingsplaner som var kjernen i problemet på stedet.

⁷⁶ Ot.prp.nr.22 (1994-1995), punkt III, s. 19

⁷⁷ Ot.prp.nr.22 (1994-1995), punkt III, s. 19

⁷⁸ Auglend, Mæland & Røsandhaug, *Politirett*, s. 420

⁷⁹ Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) av 10. februar 1967 nr. 00

6. Oppsummering

Utgangspunktet for oppgaven var en selvopplevd hendelse i praksisåret som fikk meg til å tenke over lovmessigheten for inngrepet. Å forebygge hendelser av en slik karakter kan helt klart forekomme, og det er viktig å vite hjemmelen for inngrep. Jeg tok utgangspunkt i politiloven § 7 i sin alminnelighet og knyttet den opp mot hendelsen. Jeg drøftet hendelsen i tillegg opp mot politiloven § 6. Jeg så særlig på «*blant annet*»-begrepet som helt klart sto sentralt i hjemmelen for inngrepet. I tillegg ble begrepet supplert med politiloven § 2 som gir politiet føringer for deres overordnede oppgaver. Politiets hjemmel for å gripe inn i denne hendelsen har jeg kommet fram til at var politiloven § 7, nr. 2 og 3, jf. 2. ledd, jf. § 6. Til tross for min egen usikkerhet i etterkant, viste det seg at inngrepet var lovlig. Det ble løst på god nok måte til at vi ikke hørte noe mer om flyttingen igjen.

Litteraturliste

Pensumlitteratur

- Auglend, Ragnar L., Henry John Mæland, Knut Røsandhaug, *Politirett*, 2. utgave (Oslo 2012)
- Fredriksen, Steinar, *Innføring i straffeprosess*, 2. utgave (Oslo 2011)
- Lie, Elisabeth Myhre, *I forkant. Politiets kriminalitetsforebyggende arbeid* (Oslo 2014)

Selvvalgt pensum

- Aasen, Julia Susanne, *Politiets forebyggende ordenstjeneste. Spesielt om utfordringer med å gi pålegg overfor berusede personer*. Hentet fra:
http://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/196426/1/bachelor_Aasen.pdf
(Bacheloroppgave Politihøgskolen 2014) (Sjekket 28.04.2015)
- Edvinsen, Kjetil, *Ordenstjeneste*, 2. utgave (Høvik 2012)
- Hojem, Andreas, *Politiets forebyggende ordenstjeneste. Særlig om bortvisning etter politiloven § 7 første ledd nr. 1 andre alternativ*. Hentet fra:
http://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/174898/1/bachelor_Hojem.pdf
(Bacheloroppgave Politihøgskolen 2013) (Sjekket 28.04.2015)
- Hovland, Kjersti og Kirsten Victoria Jansen, *Politiloven § 7 og dens vide ordlyd*. Hentet fra
http://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/196468/bachelor_Hovland_Jansen.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Bacheloroppgave Politihøgskolen 2014) (Sjekket 28.04.2015)
- NOU 2004:6. (2004). *Mellom effektivitet og personvern. Politimetoder i forebyggende øyemed*. Oslo: Justis- og beredskapsdepartementet
- Ot.prp.nr.22 (1994-1995) Om lov om politiet (politiloven)
- St.meld. nr. 42 (2004-2005). *Politiets rolle og oppgaver*. Justis- og politidepartementet (Oslo 2005)

Lover og forskrifter

- Almindelig borgerlig Straffelov (straffeloven) av 22. mai 1902 nr. 10, sist endret ved lov av 20. juni 2014 nr. 49
- Almennelig tjenesteinstruks for politiet (politiinstruksen) av 22. juni 1990 nr. 3963, sist endret ved forskrift av 27. september 2013 nr. 1140

- Forskrift om kjørende og gående trafikk (trafikkreglene) av 27. mars 1986 nr. 747, sist endret ved forskrift av 14. november 2014 nr. 1407
- Forskrift til forvaltningsloven (forvaltningslovforskriften) av 15. desember 2006 nr. 1456, sist endret 4. april 2014 nr. 392
- Kongeriket Norges Grunnlov (Grunnloven) av 17. mai 1814, sist endret ved forskrift av 20. juni 2014, nr. 778
- Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) av 10. februar 1967 nr. 00, sist endret ved lov av 9. mai 2014 nr. 16
- Lov om politiet (politiloven) av 4. august 1995 nr. 53, sist endret ved lov av 20. juni 2014 nr. 47
- Lov om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven) av 22. mai 1981 nr. 25, sist endret ved lov av 29. august 2014 nr. 62
- Lov om vegtrafikk (vegtrafikkloven) av 18. juni 1965 nr. 4, sist endret ved lov av 21. juni 2013 nr. 82

Rettsavgjørelser

- LA-2011-60746, Agder lagmannsrett. Dom 2011.10-12
- LF-2011-127796 - RG-2012-129, Frostating lagmannsrett. Dom 2012.01.20
- Rt. 1949, s. 797
- Spesialenheten for politisaker. Sak 541/13-123 – 22.01.2014. Hentet 06.11.2014 fra <http://spesialenheten.no/Bokm%C3%A5l/Avgj%C3%B8relser/Sammendrag/TabId/112/ArtMID/588/ArticleID/47/Midt-Nord-2014-inkl-november.aspx> (Sjekket 28.04.2015)
- TOSLO-2012-175717, Oslo tingrett. Dom 2012.11.20
- TOSLO-2013-52356, Oslo tingrett. Dom 2013.04.25
- 13-100881AST-HALO, Hålogaland lagmannsrett. Dom 2013.10.29